

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Esitämme, että toimenpideosiota tiivistetään ja toimenpiteet kootaan selkeämmiksi kokonaisuuksiksi alaotsikoiden alle. Esimerkiksi toimenpiteet 4. 5 ja 7. joissa kaikissa perustetaan investointien toteuttamiseen liittyvä työryhmä / liittyviä työryhmiä, olisi mahdollista yhdistää.

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Esitämme, että alaotsikko 3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu s. 22 toimenpide 12. täydennetään lauseella ”Fingridin tulee myös turvata merituulivoimapuistojen liityntä kantaverkkoon riittävän lähelle hankealueita siirtohäviöiden välttämiseksi”. Toimenpiteeseen 14. esitämme täydennyksenä, että ” Perustetaan pohjoisen Suomen itäiseen osaan sekä Länsi-Lapin matalalentoalueelle, Itäisen Suomen tuulivoimarakentamisen edistämistä koskevan raportin reunaehdot täyttyen kompensatioalue, jolla voidaan mahdollistaa tuulivoimaa ja turvata samalla aluevalvonnan ja puolustusvoimien toimintaedellytykset”.

Esitämme uudeksi kohdaksi: ”Merituulivoiman lupaprosessin vauhdittaminen. Metsähallitus luopuu nykyisestä alkuvaiheen merituulivoimahankkeistuksesta ja alueiden kehittäminen toteutetaan markkinaehtoisesti, kuten kuntien maatuulivoimapuistot.” Tämä vauhdittaa merituulivoimakehitystä noin 10 vuodella.

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Esitämme, että s. 24 toimenpide 16, lisätään Helsinki-Tornio-Haaparanta henkilöjunayhteyden palauttaminen vuonna 2025 TornioHaaparannan kautta Suomen ja Ruotsin välille. Uusi yhteys muodostaa kestävän, ympäristöystävällisen matkaketjun Keski-Euroopasta Lappiin ja Suomeen ja tukee myös varautumista ja huoltovarmuutta.

Esitämme, että s. 25, toimenpide 20 tulee täydentää lauseella: vaelluskalakantojen elvyttäminen ja pääsy kutujokiin tukee kestävästä kalastusmatkailua.

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Alaotsikko 3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus s.25. On totta, että investoinnit vaativat paljon lisää työvoimaa. Useimmat näistä tehtävistä ovat suorittavan tason tehtäviä, joihin riittää toisen asteen ammatillinen tutkinto ja sitä täydentävät ammattipätevyydet. Ikääntyvässä maakunnissa etenkin elinikäisellä oppimisella on keskeinen rooli täyttämään elinkeinoelämän osaamistarpeet. Vahva ammattiosaaminen luo myös edellytykset jatkokoulutukselle ja pohjan korkeakoulututkintoon sekä jatkaa työuria niiden loppupäästä.

Esitämme, että otsikon ”Vahvistetaan työ- ja osaamisperusteista korkean osaamisen maahanmuuttoa ja alueella jo olevien kansainvälisten erityisosaajien kotoutumista alueelle ja työllistymistä elinkeinoelämään, yrittäjiksi, julkiselle sektorille tai muun työelämän palvelukseen” s. 27 kohta ” Etsitään uusia, vaikuttavampia keinoja kansainvälisten erityisosaajien ja opiskelijoiden, ml tohtorikoulutetut kotoutumiseen ja työllistymiseen Pohjoisen Suomen työmarkkinoille. Yksi mahdollisuus olisi toteuttaa kansainvälisten opiskelijoiden trainee-ohjelma, jolla tuetaan alueen yrityksiä ja korkeakouluja. Ohjelmassa yritys saisi määräaikaisen edun, esim. hyvityksen sosiaaliturvamaksuista kahden vuoden ajalta, palkatessaan kansainvälisen erityisosaajan, joka on valmistunut suomalaisesta korkeakoulusta.” Tällainen trainee-ohjelmapiilotti tulisi koskea myös Suomen kansalaisuuden omaavia opiskelijoita, jotta harvaanasuttujen alueiden työvoiman saanti voitaisiin turvata. Trainee-ohjelma tulisi kattaa myös julkisen sektorin työtehtävät, kuten vastavalmistuneiden terveyskeskuslääkärien, psykologien, opettajien ja yhdyskuntatekniikan DI-koulutettujen rekrytointien edistämiseksi.

Lisäksi esitämme yhdeksi 3.4. Osaaminen ja työvoiman saatavuus -kappaleen uudeksi toimenpiteeksi rajat ylittävien työmarkkinoiden edistäminen mm. purkamalla Pohjoismaiden välisiä rajaesteitä. Pohjoiskalottialue muodostaa Pohjoisessa yhtenäisen työmarkkina-alueen ja on tärkeää, että sitä kehitetään yhteispohjoisessa yhteistyössä.

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Toimenpide 29. korvataan lauseella: ”Huolehditaan jäänmurtokaluston toimintakyvystä, uusimisesta ja sijoittumisesta Perämeren pohjoisosan satamiin. ” Tällä hetkellä miehistön vaihdot tapahtuvat talviaikaan Keminsatamassa ja jäänmurtokaluston kesäaikainen säilytys ja kunnossapito olisi järkevämpää toteuttaa alueella, jossa merenpinta jäätyy aiemmin ja sulaa myöhemmin.

Toimenpide 30. Tähän yhteyteen esitämme täydennettäväksi, että Suomen ja Ruotsin välisiä tietoliikenneyhteyksiä vahvistetaan ja varmistetaan kansallisen huoltovarmuuden turvaamiseksi.

3.6 Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

3.6 Saavutettavuus s.30. Esitämme, että toimenpidettä 36 täydennetään seuraavalla lauseella: "Väylävirasto luopuu PRIO-työkalun käytöstä investointien arvioinnissa. Arviointi toteutetaan jatkossa työkalulla, joka ei painota väestön määrää, vaan ottaa huomioon myös investoinnin vaikutuksia kuljetustonneihin sekä tieturvallisuuteen." Väyläverkon investointiohjelman PRIO-laskentatyökalu, joka painottaa investointien toteuttamista tiheään asutulle alueelle ja kohdentaa investoinnit minuuttisäästöihin tulee korvata työkalulla, joka laskee aidosti investointien kannattavuutta tieliikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden pohjalta. Investointi harvaanasutulle alueelle jää nykyisen kannattavuuslaskentamallin osalta vajaaksi, vaikka se todellisuudessa voisi edistää investointien toteuttamista tai sujuvoittaa matkaketjuja.

Kohta 41. korvataan lauseella "Varmistetaan Finavian lentoasemaverkon säilyminen nykyisen laajuusena, huolehtien samalla, että yhtiön investointivalmius saadaan kohtuulliselle tasolle". On kansallinen etu, että valtion omistama Finavia huolehtii kansallisesta omaisuudesta ja ylläpitää lentoasemaverkostoa nykyisessä laajuudessaan. Kauppakamarien toteuttaman Lentoasemien taloudellisten arvioinnin osalta voidaan todeta, että lentoasemilla on huimat aluetaloudelliset vaikutukset, joita matkaketjuajattelulla ei voida riittävässä määrin kompensoida.

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Rajaesteiden kirjaamisesta tulee päästä konkreettisiin toimiin rajaesteiden poistamiseksi.

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

s.13, tekstirivi kolme: "Pohjois-Suomi kytkee muun Suomen Ruotsiin ja Norjaan maayhteydellä." korvataan lauseella: "Lapin maakunta kytkee muun Suomen Ruotsiin ja Norjaan maayhteydellä."

Alaotsikko 2.1 Toimintaympäristö, s. 14, toinen kappale rivi 5. "Puolustusvoimien linjaukset aluevalvonnan suhteen ovat käytännössä estäneet tuulivoiman rakentamisen Pohjois-Suomen itäisimmässä osassa." korvataan lauseella: "Puolustusvoimien linjaukset aluevalvonnan suhteen ovat käytännössä estäneet tuulivoiman rakentamisen Pohjois-Suomen itäisimmässä osassa ja CBA-matalalentoaluerajaus Länsi-Lapissa."

Alaotsikko 2.3 Osaaminen ja koulutus, s. 15. rivi 2. " On ennakoitu, että 80 % vuoteen 2035 mennessä syntyvistä uusista työpaikoista edellyttää korkeakoulututkintoa" – lause on todennäköisesti arvioitu koulutuspoliittisin perustein, ei alueen elinkeinoelämän tarvelähtöisesti ja se olisi syytä poistaa tekstiosiesta. Pohjoiseen tarvitaan etenkin vahvan ammattitaidon omaavia metsäkone- ja raskasajoneuvojen kuljettajia, ravintolakokkeja, lähihoitajia, siivoojia, kone- ja metallialan sekä rakennusalan osaajia ja prosessityöntekijöitä. Lapin kauppakamari on kartoittanut osaajatarvetta ja elinkeinoelämän osaajatarpeet ovat ensisijaisesti toisen asteen koulutuksen saaneiden ammattilaisten vajeessa.

Kujala Jukka
Tornion kaupunki